

AGUSTI CARBONELL

La negra va de dol

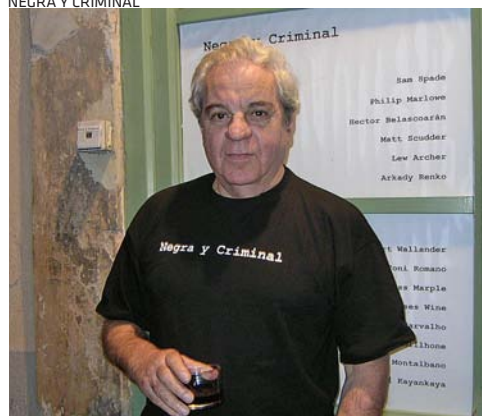
El tancament d'una llibreria gairebé ja no és notícia. Però l'anunci que l'emblemàtica Negra y Criminal, especialitzada en el gènere negre, plega el dia 3 d'octubre vinent, per la manca de vendes i pel cansament dels seus propietaris, ha significat un trasbals en l'entorn de la novel·la negra a Catalunya, per al qual la llibreria de Paco Camarasa i Montse Clavé era una mena de temple sagrat. Paradoxalment, l'eclosió del gènere ha posat fi al seu santuari a casa nostra.

Reportatge de Xavier Aliaga

Per a molts autors i autores de novel·la negra, des dels més modestos fins als més consagrats, s'havia convertit en una tradició anar amb els nous llibres sota el braç a la llibreria Negra y Criminal, al carrer de la Sal del barri de la Barceloneta, per fer la presentació envoltats de prestatgeries amb el bo i millor del gènere, de Hammet, Chandler o Highsmith a Jaume Fuster, George Simenon o Francisco González Ledesma. Presentacions amb rituals com ara fer-se la fotografia amb la samarreta oficial de Negra y Cri-

minal i compartir un vermut amb vi i musclos. Un temple farcit de records, fotografies i iconografia genèrica, com ara la sabata roja de taló alt o la silueta d'una víctima imaginària dibuixada al terra.

Per sobre de tot, tanmateix, el que hi troba el visitant, a més d'una fascinant ambientació que l'endinsa en un univers de detectius alcohòlics, dones fatals, pistes falses i ferides recents amb l'olor encara present de la pólvora cremada, és un fons de llibres de totes les èpoques –també les novetats– absolutament imponent, incloent autèntiques jo-

ies de col·leccionista pràcticament introbables. Malgrat el predicament entre els aficionats que té aquest establiment fundat l'any 2002 per Montse Clavé i Paco Camarasa –un valencià establert a Barcelona que fa de libretter des de l'any 1976, en la mítica llibreria La Araña–, les vendes no donen per tirar avant el negoci. I, de fet, l'any 2012 ja rondava el cap de la parella el tancament. La creació del Club de Còmplices de Negra y Criminal, amb aportacions econòmiques dels seus socis, ajornà el desenllaç; però, al capdavall, no l'ha evitat.

Camarasa atribueix la decisió al “cansament”, al fet també que la parella ha tingut alguns problemes de salut darrerament. Amb tot, el principal detonant n'és “l'avorriment”, la constatació que “ja no som necessaris”. “Ja no som els únics que venem novel·la negra. El gènere s'ha posat molt de moda però nosaltres no tenim per aquí massa visites. I influeix el fet que pots trobar les darreres novetats a les papereries, els aeroports i pertot arreu”, raona Camarasa, un addicte a la negror des que en la universitat, als anys 60, va llegir *Collita roja*, de Dashiell Hammet, en una edició de butxaca d'Alianza, en castellà, esperant trobar en el llibre, a causa del títol, aliment per al seu esperit esquerrà.

Des de llavors, Camarasa no sols ha estat un fidel seguidor del gènere, sinó també un dels seus principals agitadors i promotors a través d'iniciatives com el festival Barcelona Negra i el seguit de festivals comarcals que sorgeixen com bolets per Catalunya i als quals continuarà vinculat. La gran paradoxa és que “cada vegada es ven més novel·la negra però nosaltres venen menys”. Al fet que les novetats són pertot arreu, el libretter suma la ubicació de Negra y Criminal en un barri com la Barceloneta, ben comunicat però no ubicat en el rovell de l'ou de Barcelona. “Nosaltres volíem ser una llibreria de ciutat que estigués en un barri”, explica. En tot cas, Camarasa reconeix que no han sabut trobar antídote a aquella comoditat de comprar al centre. Ni generar entre els lectors una curiositat pel gènere més enllà de la novetat, la que tan sols poden saciar libretters experts amb molt de coneixement de la matèria.

EL BO I MILLOR. Molts dels millors autors contemporanis de novel·la negra han passat per Negra y Criminal. A la pàgina anterior, el grec Petros Màrkaris, en una recent visita a la llibreria. En aquesta pàgina, d'esquerra a dreta, Juan Marsé i els nord-americans Sue Grafton i James Ellroy. La nòmina, amb tot, és ben extensa i inclou més noms com ara l'irlandès Benjamin Black o Dolores Redondo. A sota, les ànimes de l'establiment, Montse Clavé, fotografiada a la llibreria, i Paco Camarasa.

Ni aquella especialització, ni l'estima d'uns parroquians fidels que es planyien aquests dies a les xarxes socials, ni el reconeixement dels mitjans de comunicació han aportat vendes suficients. “Volem tancar nosaltres, no fer teranyines ni arribar a un punt que no puguem pagar les factures”, sentència el libretter.

Quan, finalment, tanquen les portes de Negra y Criminal, restarà la satisfacció per la tasca de promoció feta, desenes d'anècdotes –les visites d'escriptors il·lustres com ara Michael Connelly o James Ellroy– i l'estima sincera dels adeptes. “Es tracta d'una pèrdua que ens deixa més orfes, més sols, més desorientats”, deia al seu blog l'escriptora i estudiosa del gènere Anna Maria Vilallonga, que reconeixia de Camarasa i Clavé haver estat “libretters de capçalera per a gèneracions d'amants de la bona literatura negra”. “Perdem molt més que una llibreria, perdem un referent en una Barcelona cada vegada més desconeguda. I s'equivoca en Paco Camarasa quan afirma que tanquen perquè ‘ja no som necessaris’, Jo diria tot el contrari. Avui són més necessaris que mai”, assegurava a EL TEMPS Àlex Martín Escribà, un dels més grans coneixedors del gènere. La negra va de dol. ●